

الفبای نوشتن

پرونده

نگاهی به کتاب
آموزش مهارت‌های نوشتاری
پایه‌های هفتم و هشتم

دکتر فریدون اکبری شلدره

نوشتن ز گفتن مهم‌تر شناس
به گاه نوشتن به جای آر هوش
مسعود سعد

فرصت‌های تفکر را افزایش دهیم، در خواننده‌ها، دیده‌ها، شنیده‌ها و دریافت‌ها بیشتر بیندیشیم و بر زمان بحث و گفت‌وگو در آن زمینه‌ها بیفزاییم.

در آموزش محتوای کتاب «آموزش مهارت‌های نوشتاری»، بر بهره‌گیری از روش‌های فعال و تقویت روحیه مشارکت‌پذیری دانش‌آموزان تأکید می‌شود. گفت‌وگو، بحث و بازاندیشی، مطالعه و کتاب‌خوانی، همفکری و مشورت، بازسازی و بازپروری فکر، از بهترین شیوه‌ها برای رسیدن به ذهنی چالاک و زایا، و نقد و تحلیل مؤثر در هنگام نوشتن است.

آنچه درباره ارزشیابی از آموزه‌های این کتاب باید یادآور شویم، این است که رویکرد برنامه و محتوای این کتاب، «رویکرد مهارتی» است؛ یعنی توانایی نوشتن مهارتی است که در پی آموزش، تمرین، تکرار، کار و نوشتار کسب می‌شود. از این‌رو، این درس کاملاً ورزیدنی و عملی است. دانش‌آموزان باید در کلاس فرصت نوشتن و بازنویسی و نقد نوشته‌های همدیگر را تجربه کنند. مناسب‌ترین راه همین است. یکی از اصلی‌ترین دلایل کاهش حجم و تعداد درس‌های کتاب نیز ایجاد فرصت بیشتر برای تجربه‌های یادگیری است. کمتر حرف بزنیم و برای نوشتن، به دانش‌آموزان فرصت بیشتری بدهیم.

هدف اصلی این کتاب، ضمن اینکه «ورزیدنی و عملی» است، یوپا کردن فکر و پروردن ذهن است. اگر ذهن سامانی درست و پرورده داشته باشد، گفتار و نوشتار هم منظم خواهد شد. شناخت راه‌های پرورش ذهن و غنی‌سازی تفکر، از گام‌های بنیانی در افزایش توان نوشتن است.

از نظر ما، هر دانش‌آموز یا نویسنده، پیش از نوشتن درباره موضوع، باید نقشه آن را در ذهن طراحی کند. بهتر است مراحل و گام‌های آن را پیش‌بینی کند و حتی روی کاغذ بنویسد. بنابراین، دبیران گرامی در آموزش، بر این موضوع (طراحی و مهندسی نوشتن) تأکید کنند و از دانش‌آموزان نیز نقشه ذهنی و مراحل تدوین نوشته را بخواهند.

نوشتن در دنیای امروز یکی از مهارت‌های بهتر زیستن و از توانایی‌های زبانی است که در پی سه مهارت دیگر (گوش دادن، سخن گفتن و خواندن) جای می‌گیرد. گوش دادن و سخن گفتن را از خردسالی به‌طور تدریجی و طبیعی فرامی‌گیریم، خواندن را پس از حضور در مدرسه و آموزش و تمرین و تکرار می‌آموزیم، اما نوشتن بعد از آشنایی با الفبای خواندن آغاز می‌شود. به همین سبب، مهارت نوشتن را نتیجه و محصول خواندن می‌دانیم.

توانایی بیان مقصود در قالب نوشته، نیاز اولیه زندگی اجتماعی و مؤثرترین راه ارتباطی در جهان امروز و فضای رسانه‌های نوپدید است. کتاب حاضر، در پی پرورش چنین رویکردی در فضای آموزش عمومی و پس از سال‌ها مطالعه تاریخ آموزشی گذشته و تجربه‌های جهانی در قلمرو آموزش نوشتن، با محتوایی کاملاً ساختمان‌مند و علمی پیش‌روی شماست.

برای اینکه مهارت نویسنده‌گی در ما تقویت شود، توجه به اقدامات زیر لازم است:

- تماشای پدیده‌ها؛ جهان اطراف را به‌خوبی مطالعه و مشاهده کنیم.
  - درنگ و تأمل در شنیده‌ها؛ به‌خوبی به سخنان دیگران گوش دهیم.
  - پرورش حس بویایی؛ به‌قوة خیال خود، نسبت به دل‌انگیزی و ناخوشی بویها، اجازه پرواز دهیم.
  - پس از همه این‌ها، مهم‌ترین کار، تأمل و تفکر درباره دیده‌ها و پدیده‌هاست؛ و این پرسش که: «چرا چنین است؟»
- این قدم‌ها، الفبا و پیش‌درآمد کسب مهارت در نوشتن هستند. اگر تاکنون در نوشتن به توانایی لازم نرسیده‌ایم، باید در تقویت گام‌های یاد شده بیشتر بکوشیم و بیشتر بخوانیم.